

C.G. JUNG

Analiza viselor

Notele seminarului
susținut între
anii 1928 și 1930

Volum editat de William McGuire

Traducere din engleză de
Sofia-Manuela Nicolae

Editori:
SILVIU DRAGOMIR
VASILE DEM. ZAMFIRESCU

Director editorial:
MAGDALENA MĂRCULESCU

Redactor:
RALUCA HURDUC

Coperta:
FABER STUDIO (MAGDA RADU)
Foto copertă: Visul lui Nabucodonosor,
Speculum humanae salvationis, Codex
Palatinus Latinus (Vatican, sec. al V-lea)

Director producție:
CRISTIAN CLAUDIU COBAN

Dtp:
OFELIA COȘMAN

Corectură:
RODIȚA PETCU
EUGENIA URSU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
JUNG, CARL GUSTAV

Analiza viselor : note ale seminarului susținut între 1928-1930 /
C. G. Jung; ed.: William McGuire; trad.: Sofia-Manuela Nicolae. - București:
Editura Trei, 2014.
Bibliogr.
Index
ISBN 978-606-719-063-2

I. McGuire, William
II. Nicolae, Sofia Manuela (trad.)
159.9

Titlul original: DREAM ANALYSIS,
Notes of the Seminar Given in 1928-1930
Autor: C.G. Jung

Copyright © 1984 by Routledge & Kegan Paul,
London und Princeton
University Press, Princeton
Copyright © 1991 by Walter Verlag AG, Olten
Copyright © 2007 by Foundation of the Works
of C.G. Jung, Zürich

Copyright © Editura Trei, 2014
pentru prezenta ediție

O.P. 16, ghișeul 1, C.P. 490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0732 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN 978-606-719-063-2

Cuprins

9	Introducere
19	Mulțumiri
20	Nota redacției (ediția din 1992)
25	Visele, în ordine cronologică
26	Nota editorului (pentru ediția din 1992)
27	Lista abrevierilor
29	Semestrul de iarnă. Partea întâi: noiembrie–decembrie 1928
31	Prelegerea I. 7 noiembrie 1928
43	Prelegerea a II-a. 14 noiembrie 1928
55	Prelegerea a III-a. 21 noiembrie 1928
58	Fragmente din Manuscrise Medievale
67	Prelegerea a IV-a. 28 noiembrie 1928
79	Prelegerea a V-a. 5 decembrie 1928
90	Prelegerea a VI-a. 12 decembrie 1928
101	Semestrul de iarnă. Partea a doua: ianuarie–martie 1929
103	Prelegerea I. 23 ianuarie 1929
110	Prelegerea a II-a. 30 ianuarie 1929
119	Prelegerea a III-a. 6 februarie 1929
129	Prelegerea a IV-a. 13 februarie 1929
139	Prelegerea a V-a. 20 februarie 1929
149	Prelegerea a VI-a. 28 februarie 1929
161	Prelegerea a VII-a. 6 martie 1929
171	Prelegerea a VIII-a. 13 martie 1929

6	183	Prelegerea a IX-a. 20 martie 1929
	193	Prelegerea a X-a. 27 martie 1929
	203	Semestrul II. Mai-iunie 1929
	205	Prelegerea I. 15 mai 1929
	215	Prelegerea a II-a. 22 mai 1929
	228	Prelegerea a III-a. 29 mai 1929
	241	Prelegerea a IV-a. 5 iunie 1929
	253	Prelegerea a V-a. 12 iunie 1929
	266	Prelegerea a VI-a. 19 iunie 1929
	277	Prelegerea a VII-a. 26 iunie 1929
	291	Semestrul I. Prima parte: octombrie-decembrie 1929
	293	Prelegerea I. 9 octombrie 1929
	302	Prelegerea a II-a. 16 octombrie 1929
	311	Prelegerea a III-a. 23 octombrie 1929
	321	Prelegerea a IV-a. 30 octombrie 1929
	330	Prelegerea a V-a. 6 noiembrie 1929
	330	Simbolismul crucii
	357	Prelegerea a VI-a. 13 noiembrie 1929
	357	Simbolismul semilunii și semnificațiile sale psihologice
	379	Prelegerea a VII-a. 20 noiembrie 1929
	389	Prelegerea a VIII-a. 27 noiembrie 1929
	400	Prelegerea a IX-a. 4 decembrie 1929
	410	Prelegerea a X-a. 11 decembrie 1929
	421	Semestrul I. Partea a doua: ianuarie-martie 1930
	423	Prelegerea I. 22 ianuarie 1930
	427	Prelegerea a II-a. 29 ianuarie 1930
	438	Prelegerea a III-a. 5 februarie 1930
	444	Prelegerea a IV-a. 12 februarie 1930
	457	Prelegerea a V-a. 19 februarie 1930
	468	Prelegerea a VI-a. 26 februarie 1930
	481	Prelegerea a VII-a. 5 martie 1930
	495	Prelegerea a VIII-a. 12 martie 1930
	506	Prelegerea a IX-a. 19 martie 1930
	518	Prelegerea a X-a. 26 martie 1930
	520	Câteva sugestii despre visul cu șoarecele

533	Semestrul de vară. Mai-iunie 1930
535	Prelegerea I. 7 mai 1930
535	Raportul dr. Howells
554	Prelegerea a II-a. 14 mai 1930
568	Prelegerea a III-a. 21 mai 1930
583	Prelegerea a IV-a. 28 mai 1930
597	Prelegerea a V-a. 4 iunie 1930
611	Prelegerea a VI-a. 11 iunie 1930
627	Prelegerea a VII-a. 18 iunie 1930
642	Prelegerea a VIII-a. 25 iunie 1930
657	Index
673	C.G. Jung – Opere complete

Introducere

Seminariile lui Jung, în care el și-a expus conceptele psihologice și metodele analitice, ca și punctele de vedere asupra societății, individului, religiei, istoriei, pentru a face doar o enumerare succintă, au fost cunoscute numai câtorva jungieni. Numărul de auditori ai unui curs era limitat, iar transcrierile dactilografiate, realizate de membrii devotați ai seminariilor, nu erau publicate, ele circulând numai într-un cerc restrâns de abonați. La volumele Notelor de seminar (așa cum sunt pe drept cuvânt numite) din bibliotecile jungiene specializate nu aveau acces decât cititorii care dețineau aprobarea unui analist.¹ Publicațiile jungiene conțin referințe ocazionale la Note, dar rareori citate. Deși politica de restricție avea consimțământul lui Jung, el a acceptat în cele din urmă publicarea Notelor de seminar alături de celelalte lucrări ale sale.

Cel mai vechi „seminar” înregistrat în Bibliografia generală a lucrărilor lui Jung (GW 19) a fost ținut în 1923, dar există dovezi că Jung a folosit metoda seminariilor încă din 1912. În acel an, el a acceptat în analiză o americană, Fanny Bowditch, care-i fusese trimisă de James Jackson Putnam, doctor în medicină, profesor de neurologie la Harvard și primul președinte al Asociației Psihanalitice Americane (1911). Jung l-a cunoscut pe Putnam în 1909, când, împreună cu Freud și Ferenczi, a mers în Statele Unite pentru a conferența la Universitatea Clark. Putnam i-a invitat pe cei trei în Adirondacks, pe un domeniu care aparținea familiilor Putnam și Bowditch², iar acolo e posibil ca Jung s-o fi cunoscut pe Fanny Bowditch (1874–1967).

În anul 1911, Fanny Bowditch suferea de o oarecare tulburare nervoasă, iar dr. Putnam, atât în calitate de prieten al familiei, cât și de medic, a sfătuit-o să se ducă la Jung, pe care încă îl considera un coleg psihanalist. Ajungând în Zürich la începutul anului 1912, Fanny Bowditch a început psihanaliza cu Jung, pare-se

¹ Dată de obicei în urma realizării unui anumit număr de ore de analiză jungiană.

² *The Freud/Jung Letters*, pp. 245–6. (Pentru referința completă, vezi lista de Abrevieri.)

10 la locuința lui din Küsnacht. În luna mai, ea a început să-și facă însemnări într-un caiet,⁵ scriind despre participarea la prelegerile săptămânale susținute de Jung la Universitate. Conținutul cursului, care purta titlul „Einführung in die Psychoanalyse” („Introducere în psihanaliză”) în programul Universității, aborda principiile generale ale psihologiei, psihanaliza (cu citate din scrierile lui Freud), experimentul asociativ, cazuri din practica analitică a lui Jung, precum și material mitologic și religios. Însemnările, făcute în limba engleză, continuă pe parcursul verii anului 1912 și iau sfârșit în vara lui 1913, în limba germană (pe care Fanny o învățase de la mama ei, de origine germană). Titlul „Seminar” apare în caiet, în dreptul prelegerilor din 1913. Pe parcursul verii anului 1913, Fanny a scris, de asemenea, despre prelegerile de istoria religiei susținute de prof. Jakob Hausheer — după câte se pare, un curs concomitent cu acela al lui Jung. Nu este surprinzător faptul că Fanny Bowditch, o femeie educată, s-a putut înscrie la un curs de vară la Universitate; faptul că profesorul îi era și psihanalist poate părea o procedură psihanalitică neconvențională, dar Jung se îndepărtase deja de ortodoxismul freudian. În acea etapă a carierei sale, el utiliza formatul seminarului, primind un cursant care se afla în analiză (și nu era doctorand în medicină) și cooptând un profesor de religie.

În aprilie 1914, după nouă ani de activitate didactică, Jung a demisionat din postul de conferențiar liber⁶ al Universității⁷; el nu va mai preda oficial până în 1933. Cu toate acestea, în octombrie 1916, Fanny (căsătorită acum cu Johann Rudolf Katz, un psihiatru olandez de orientare jungiană⁸) a dedicat un carnet de notițe unui alt seminar susținut de Jung. Sunt dovezi că, pe parcursul războiului, când Jung era medic militar al armatei elvețiene într-un lagăr de prizonieri pentru ofițerii britanici de la Canton Vaud, și-a continuat prelegerile private, în timpul permisiilor din Zürich.

După terminarea războiului, Jung a călătorit din nou — la Londra, pentru prelegeri în cadrul unor societăți particulare, în 1919 și la finele anului 1920; în Algeria și Tunis în primăvara anului 1920; și, în vara anului 1920, în Anglia, până la Cornwall, pentru primul său seminar în străinătate. Nu există nicio înregistrare, dar acest seminar de la Sennen Cove, din apropiere de Land's End, a rămas în

amintirea câtorva dintre cei doisprezece participanți. A fost organizat de Constance Long, iar printre participanți s-au aflat M. Esther Harding și H. Godwin Baynes — toți trei medici britanici și unii dintre primii aderenți la psihologia analitică. Subiectul seminarului era o carte intitulată *Authentic Dreams of Peter Blobs and of Certain of His Relatives* (*Vise autentice ale lui Peter Blobs și ale anumitor rude ale sale*). Primul seminar înregistrat a fost organizat tot în Cornwall, la Polzeath, în luna iulie 1923. A fost organizat de Baynes și Harding; au fost 29 de membri, printre care Emma Jung și Toni Wolff.⁹ Notițele de mână, scrise de dr. Harding și de psihiatra americană Kristine Maru, erau intitulate „Human Relationships in Relation to the Process of Individuation” (*Relații interumane asociate procesului individuării*).¹⁰ Doi ani mai târziu, jungienii britanici au mai organizat un seminar, la Swanage, Dorset, unde au participat în jur de o sută de persoane — „cu mult mai multe decât și-ar fi dorit Jung”, ne spune Barbara Hannah, și, cu siguranță, mult prea multe pentru un seminar. Din nou supraviețuiesc notițele de mână ale dr. Harding, intitulate „Dreams and Symbolism” („Vise și simbolism”), organizate în 12 prelegeri susținute între 25 iulie și 7 august; după acestea, Jung a vizitat British Empire Exposition de la Wembley și a hotărât să facă bine-cunoscuta sa călătorie în Africa de Est Britanică.¹¹

Totuși, la începutul anului 1925, între 23 martie și 6 iulie, Jung a susținut prima serie a seminariilor de la Zürich în limba engleză, care aveau să se desfășoare de-a lungul a paisprezece ani. Intitulat simplu „Psihologie analitică”, seminarul, alcătuit din 16 prelegeri, a fost consemnat de Cary F. de Angulo, care, curând după aceea, se va căsători cu H.G. Baynes. Jung a revizuit transcrierea, care a apărut ca un manuscris dactilografiat de 227 de pagini. Conținutul a reprezentat o relatare a evoluției psihologiei analitice începând cu anul 1896, când Jung era student, și oprindu-se suficient de mult timp asupra relației sale cu Freud. Câteva pasaje au fost încorporate de Aniela Jaffé în *Amintiri, vise, reflecții*.¹² Seminarul din 1925 conține o serie dintre cele mai tranșante observații ale lui Jung referitoare la metoda sa.

La începutul lui noiembrie 1928 Jung a susținut primul seminar despre Analiza Viselor, căruia îi este dedicat acest volum. S-a desfășurat pe parcursul unor ședințe

⁵ Acest caiet, precum și alte documente la care se face referire, se află în Colecția familiei Bowditch Katz din Biblioteca de medicină Francis A. Countway, Boston. Materialul a fost consultat prin amabilitatea dr. Richard J. Wolfe, bibliotecar al manuscriselor și cărților rare la Countway. Îi mulțumesc, de asemenea, domnului Franz Jung, pentru unele informații despre cursurile susținute de tatăl său la Universitate.

⁶ *Privatdocent*, conferențiar plătit de studenți. (N.T.)

⁷ *The Freud/Jung Letters*, p. 551, n. 2.

⁸ Vezi scrisorile adresate de Jung lui Fanny Bowditch (Katz), 22 oct. 1916 și 30 iulie 1918, în *C.G. Jung: Letters*, vol. 1.

⁹ Barbara Hannah, *Jung: His Life and Work* (New York, 1976), pp. 141, 149–53. Cartea despre familia Blobs (XVI + 42 p.) a fost scrisă de Arthur John Hubbard (1856–19??), doctor în medicină, „cu concursul doamnei Hubbard”, și publicată de Longmans, Green, 1916. Jung deținea un exemplar.

¹⁰ Text dactilografiat nepublicat, 38 pagini, aflat în Biblioteca Kristine Maru, Clubul de Psihologie Analitică din New York.

¹¹ Hannah, pp. 164–165. Notițele luate de Harding, text dactilografiat nepublicat, 101 pagini, aflat în Biblioteca Kristine Maru.

¹² *Introducere* (de Aniela Jaffé), pp. vii/11.

Visele, în ordine cronologică

Toamna, 1928

1. Copilul surorii bolnav; amfiteatru ale cărui scaune sunt așezate cu spatele la masă..... 35

Iarna și primăvara 1929

2. Croitoreasă bolnavă de tuberculoză..... 104
3. Compresor realizând un tipar..... 114
4. Fuga puilor de găină..... 121
5. Sciatică; movilă de pietriș amenințată de valurile oceanului 139
6. Cumnatul spune că afacerile nu merg cum trebuie 156
7. Mașină ciudată pentru smulgerea buruienilor 157
8. Circuit în apropiere de Riviera..... 158
9. Scenă intimă cu soția..... 163
10. Mecanism: inimă dublă cu arc de oțel..... 165
11. Baie în mare: discuție de afaceri cu Prințul Omar 167
12. Băiețel dezbrăcat care mănâncă pâine albă 178
13. Compartimente marine; bordel; bonetă maro 200
14. Plantație de bumbac infestată de viermi..... 229
15. Cireș plin de cireșe coapte și copac tânăr fără fructe 246
16. Mașină stricată; fiică mică având fusta găurită..... 257
17. Legănându-se de la un copac la altul; ajunge la o clădire cu curte..... 270

Toamna, 1929

18. Călătorie în Polonia, mecanic care repară magnetul..... 296
20. Colibă în Egipt; cazan cu cruci și semiluni..... 309
19. Băiat frumos, aducând cu Münchner Kindl' 416
21. Câmpie întinsă gri; oameni lucrând la fâșii..... 417

* Aceste vise nu fac parte din serie.

22. Mașină formată din cilindri rotitori.....	427
23. Slujbă în biserică; hermafrodit care tulbură corul.....	457
24. Exerciții de gimnastică în pătuț de copil; un șoarece fuge.....	501
26. Soția sa naște tripleți'.....	525

Primăvara, 1930

—Rezumat al seriei de vise, începând cu primul, realizat de dr. Howell.....	535
25. Bărbat care cade dintr-un aeroplan triunghiular, rănindu-se la mâna dreaptă.....	542
27. Exportul cafelei; compte-joint cu Michel & Jalaubout.....	586
28. Copil care îl conduce la broasca țestoasă care scuipă un copil.....	601
29. Agenți care cumpără prea mult bumbac de calitate superioară.....	611
30. Străbunică atacată de pitecantrop.....	616

Nota editorului (pentru ediția din 1992)

Îi mulțumesc dr. Edward F. Edinger pentru că mi-a atras atenția asupra notei care atribuia nr. 18 visului din data de 28 iulie 1929. El remarcă, pe bună dreptate, că visul nr. 17, „Legănându-se de la un copac la altul”, trebuie să fi fost urmat în experiența visătorului de visul nr. 19, „Călătorie în Polonia”, întrucât, în prelegerea din 26 iunie 1929, Jung se referă la „următorul vis... o călătorie cu automobilul spre Polonia”; prin urmare, a apărut înainte de 26 iunie. Astfel, numerotarea viselor 18 și 19 a fost inversată, deși nu s-au putut corecta referințele la numere în index. — W. M.

Lista abrevierilor

B.S. = Bollingen Series.

C.G. Jung: *Letters*. Coord. Gerhard Adler în colaborare cu Aniela Jaffé. Traduceri din limba germană de R.F.C. Hull. Princeton (B.S. XCV) și Londra, 1973, 1975. 2 vol.

C.G. Jung: *Word and Image*. Coord. Aniela Jaffé, trad. Krishna Winston. Princeton (B.S. XCVII:2), 1979.

C.G. Jung *Speaking: Interviews and Encounters*. Coord. William McGuire și R.F.C. Hull. New York și Princeton (B.S. XCVII) și Londra, 1977.

GW = *Gesammelte Werke*, Patmos Verlag. 20 vol.²

ETH = Eidgenössische Technische Hochschule (Institutul Tehnic Federal), Zürich. *The Freud/Jung Letters*. Coord. William McGuire; trad. Ralph Manheim și R.F.C. Hull. Princeton (B.S. XCIV) și Londra, 1974.

Floarea de Aur = Secretul Florii de Aur, tr. din lb. chineză de Richard Wilhelm, cu un comentariu de C.G. Jung; tr. în lb. engl. de Cary F. Baynes. New York și Londra, 1931; revizuită și îmbunătățită, 1962.³

I Ching = I Ching. Cartea schimbărilor. Traducerea lui Richard Wilhelm a fost redată în lb. engleză de Cary F. Baynes, ediția a treia, Princeton (B.S. XIX) și Londra, 1967.³

LCL = Loeb Classical Library.

Letters = C.G. Jung: *Letters*, q.v.

¹ Pentru volumele traduse în limba română, referințele sunt citate: O.C. (*Opere Complete*), făcându-se referire la volumele publicate de Editura Trei. (N.t.)

² În limba română, cartea a fost tradusă cu numele *Secretul Florii de Aur. Cartea Conștiinței și Vieții* și a fost publicată la Editura Herald, în anul 2005. (N.t.)

³ Publicată în limba română în anul 2012, la Editura Herald, cu titlul *Yi King. Cartea profecțiilor*, în traducerea lui W. Fotescu. (N.t.)

28 AVR = *Amintiri, vise, reflecții*, de C.G. Jung. Înregistrată și coordonată de Aniela Jaffé; Editura Humanitas, București, 2004.

R.F.C.H. = R.F.C. Hull.

Sems = edițiile anterioare ale prezentului seminar. Numărul indică ediția menționată.

Spring: An Annual of Archetypal Psychology and Jungian Thought. New York, 1941-1969; Zurich, 1970-1977; Dallas, 1978-

Wandlungen und Symbole der Libido. Leipzig și Viena, 1912.

The Zofingia Lectures. Ed. William McGuire; trad. Jan van Heurck. (supliment al CW, vol. A.) Princeton (B.S. XX:A) și Londra, 1983.

SEMESTRUL DE IARNĂ

Partea întâi:
noiembrie-decembrie 1928

PRELEGAREA I 7 noiembrie 1928

Dr. Jung:

Doamnelor și domnilor: analiza viselor este problema centrală a tratamentului analitic, ea reprezentând cea mai importantă tehnică de deschidere a unui drum către inconștient. După cum știți, principalul obiectiv al acestui tratament este accesul la mesajul inconștientului. De obicei, pacientul se adresează analistului atunci când se află într-un impas sau *cul-de-sac*, aparent fără ieșire, și presupune că doctorul¹ va găsi o soluție. Dacă doctorul e sincer, recunoaște că nici el nu știe ieșirea. Dar, uneori, doctorii nu sunt: cu numai 150 de ani în urmă, doctorii erau acei șarlatari care umblau prin bălciuri și extrăgeau dinți, realizau cure miraculoase etc., iar această atitudine persistă încă într-o oarecare măsură și în zilele noastre în profesia medicală — există peste tot ființe umane rele! În analiză trebuie să fim foarte precauți, să nu presupunem că știm totul despre pacient sau că știm cum poate scăpa de dificultăți. Dacă doctorul îi spune care poate fi, după opinia lui, problema, pacientul urmează sugestiile doctorului și nu trăiește el însuși experiența. Sugestiile pot funcționa o vreme, dar, aflat departe de doctor, pacientul clachează, deoarece nu are contact cu sine însuși și nu-și urmează propriul drum, ci pe al doctorului. Atunci trebuie să revină la doctor pentru noi sugestii și, după un timp, situația devine deplorabilă pentru amândoi. Este important ca doctorul să-și recunoască neștiința; atunci ambii sunt gata să accepte faptele imparțiale ale naturii, realitățile științifice. Opiniile personale sunt mai mult sau mai puțin judecări arbitrare și pot fi complet greșite; nu suntem niciodată siguri că avem dreptate. Prin urmare, trebuie să căutăm faptele furnizate de vise. Visele sunt fapte obiective. Ele nu răspund așteptărilor noastre și nu le-am inventat noi; dacă îți propui să visezi anumite lucruri, vei descoperi că este imposibil.

¹ În perioada de început a psihanalizei, majoritatea psihoterapeuților aveau formare medicală. (N.red.)

Visăm despre dilemele, despre dificultățile noastre. Se spune că mirele nu visează niciodată mireasa. Aceasta, deoarece o are în realitate; o visează doar mai târziu, când apar necazuri — iar atunci este de obicei soția lui. Suntem incapabili să ne influențăm visele, iar materialul visului nu este dat neapărat de ceea ce ne înconjoară. Chiar și atunci când se întâmplă ceva foarte important sau fascinant, adesea este de negăsit în visele noastre. Cât am stat în Africa² am fost foarte dezamăgit, întrucât în toate visele mele nu era nici urmă de Africa, în ciuda unor experiențe dintre cele mai impresionante; niciun singur vis în care să apară vreun peisaj african sau negri — cu excepția unuia, după trei luni, și în care negrul s-a dovedit a fi un frizer care, mi-am amintit mai târziu, mă tunsese în Chattanooga (în America)³.

Într-un mod din cele mai bizare, visele noastre sunt independente de conștiință și deosebit de valoroase, deoarece nu pot trișa. Sunt dificil de descifrat, așa cum au fost întotdeauna faptele fiziologice. Așa cum e nevoie de o tehnică serioasă pentru a da un diagnostic în cazul inimii, ficatului, rinichilor etc., și noi a trebuit să punem la punct o tehnică serioasă pentru a descifra faptele imparțiale ale viselor. Imparțialitatea faptelor este de necontestat, dar cu atât mai contestabilă este descifrarea lor; prin urmare, există mai multe puncte de vedere — cel freudian, de exemplu. Nu pot discuta aici diversele metode, dar prefer să vă ofer material de lucru. Vom încerca să-l descifrăm împreună și de aici dumneavoastră puteți trage concluzii. Visele alese pentru discuție sunt visele obișnuite ale unuia dintre pacienții mei, deoarece sunt mai multe de învățat din visele obișnuite. Visele mai interesante sunt foarte incitante, dar sunt mai ușor de înțeles decât cele minore.

Primitivii cred în două tipuri de vise: *ota*, viziunea măreață, mare, semnificativă și având o importanță colectivă; și *uadota*⁴, visul mărunț, obișnuit. Ei neagă de obicei că ar avea vise obișnuite sau, dacă după îndelungi insistențe recunosc faptul că ele apar, spun: „E o nimică toată, toată lumea le are!” Visele mari și importante sunt foarte rare și numai o persoană cu adevărat importantă are vise mari — șefii, vracii, oamenii dotați cu mana. Spuneau că și eu aș avea o mare viziune, deoarece

² Jung a condus o expediție în estul Africii, din toamna anului 1925 până în primăvara lui 1926, prin Kenya și Uganda și în josul Nilului până în Egipt. Vezi AVR, cap. IX, partea a treia.

³ Nu există vreun document care să ateste că Jung ar fi fost în Chattanooga, Tennessee, deși e posibil să se fi oprit acolo într-o excursie cu trenul de la New Orleans la Washington D.C., întreprinsă în ianuarie 1925. Vezi W. McGuire, „Jung in America”, 1924-1925, *Spring*, 1978, pp. 44-45.

⁴ Acuratețea acestor termeni în limba swahili este contestabilă, putând fi vorba de greșeli de transcriere (sau Jung a auzit un dialect). Conform punctului de vedere obținut de la Programul de limbă africană susținut la Universitatea Yale, *ota* este o formă verbală care înseamnă „a visa”; forma *uadota* nu este cunoscută și poate fi o eroare de transcriere a substantivului *uadoto*, pur și simplu „vis”.

eram un mare domn, în vârstă de o sută de ani întrucât aveam părul alb și puteam citi cartea cea mare, Coranul. Prejudecata noastră comună împotriva viselor — că nu au niciun înțeles — este, probabil, doar vechea tradiție primitivă conform căreia visele obișnuite nu merită băgate în seamă. Exploratorii relatează că, atunci când un șef sau oricine dotat cu mana avea un vis mare, convoca întotdeauna sătenii, iar aceștia se așteptau și ascultau, așteptau și reflectau și adesea urmau sfatul primit.

Probabil ultimele urme ale unor vise de o asemenea însemnătate publică pot fi găsite în vremurile Imperiului Roman. Fiica unui senator a visat că i s-a arătat o zeiță care i-a reproșat că templul său este neglijat și se deteriorează și i-a cerut să fie reconstruit. Atunci, ea s-a dus în Senat și și-a povestit visul, iar senatorii au decis să reconstruiască templul⁵.

Un alt caz a avut loc în Atena, când un faimos poet a visat că un anumit om furase un prețios vas de aur din templul lui Hermes și îl ascunsese într-un anumit loc. Nu credea în vise, iar prima dată când l-a visat, l-a respins. Dar când l-a visat a doua și a treia oară s-a gândit că ar putea fi adevărat, dacă zeii insistau. Așa că s-a dus la Areopag, echivalentul Senatului roman, și și-a anunțat visul. Atunci s-au făcut cercetări, hoțul a fost găsit și vasul returnat⁶.

Primitivii africani nu mai ascultă acum de visul vrăciului, ci de englezi. Conform opiniei generale, vrăciul sau șeful de trib nu mai are astfel de vise de când englezii se află acolo. Spuneau că acum guvernatorul știe totul — până unde se întinde războiul sau hotarele pământurilor, cine a ucis oile etc. Aceasta arată că visul avea inițial o funcție socială și politică, liderul primindu-și gândurile direct din ceruri, conducându-și poporul direct din inconștient.

Rasmussen a auzit de la un eschimos (fiul unei femei de origine eschimosă și al unui danez, care locuise cu el în Groenlanda) o minunată poveste despre un vrac bătrân, care, ghidat de un vis, și-a condus tribul din Groenlanda, de-a lungul golfului Baffin, până în America de Nord. Tribul creștea rapid, hrana era pe sponci și el a visat despre o țară îndepărtată unde erau o mulțime de foci, balene, cai de mare etc., un ținut al abundenței. Întregul trib l-a crezut și au pornit dincolo de ghețuri. La jumătatea drumului, anumiți bărbați bătrâni au început să se îndoiască, așa cum se întâmplă întotdeauna: este viziunea bună sau greșită? Deci jumătate din trib s-a întors, spre propria pieire, în timp ce el și-a continuat drumul cu cealaltă jumătate și a ajuns pe țărmul Americii de Nord⁷.

⁵ Vezi Prelegerile de la Tavistock (1935), O.C. 18, par. 250. Este vorba de zeița Minerva.

⁶ Vezi ibid. Poetul este Sofocle, templul este al lui Heracles, iar visul a fost relatat în „Life of Sophocles” (Viața lui Sofocle), sec. 12, în *Sophocles Fabular*, ed. A.C. Pearson (Oxford, 1924), p. XIX.

⁷ Knud Rasmussen, *Across Arctic America* (New York, 1927), cap. III: „A Wizard and His Household” (Un vrăjitor și oamenii săi). Vezi *Viața simbolică* (1939), O.C. 15, par. 674.